

Försvarsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen om godkännande och sättande i kraft av bilagan om försörjningsberedskap mellan regeringarna i Finland, Norge och Sverige till avtalet mellan regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige om samarbete på försvarsmaterielområdet samt med förslag till lag om ändring av 1 och 3 § i lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige avseende stöd till industrisamarbete på försvarsmaterielområdet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen om godkännande och sättande i kraft av bilagan om försörjningsberedskap mellan regeringarna i Finland, Norge och Sverige till avtalet mellan regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige om samarbete på försvarsmaterielområdet samt med förslag till lag om ändring av 1 och 3 § i lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige avseende stöd till industrisamarbete på försvarsmaterielområdet (RP 92/2019 rd): Ärendet har remitterats till försvarsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Jouko Tuloisela, försvarsministeriet
- specialsakkunnig Pirta Salo, försvarsministeriet
- statsrådets säkerhetsdirektör Ahti Kurvinen, statsrådets kansli
- konsultativ tjänsteman Henri Backman, arbets- och näringsministeriet
- logistikavdelningen, överingenjör, ingenjöröverste Markku Köpsi, Huvudstaben
- direktör Jyrki Hakola, Försörjningsberedskapscentralen
- generalsekreterare Tuija Karanko, Puolustus- ja Ilmailuteollisuus PIA ry
- verkställande direktör Raimo Helasmäki, Nammo Lapua Oy.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner den i april 2019 undertecknade bilagan om försörjningsberedskap mellan regeringarna i Finland, Norge och Sverige till avtalet mellan regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige om samarbete på försvarsmaterielområdet samt en lag om sättande i kraft av de bestämmelser i bilagan som hör till området för lagstiftningen. Vidare föreslås det att lagen om ändring av lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området

Betänkande FsUB 1/2020 rd

för lagstiftningen i avtalet mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige avseende stöd till industrisamarbete på försvarsmaterielområdet ändras.

Danmarks, Finlands, Norges och Sveriges försvarsministrar tillsatte i november 2011 en arbetsgrupp för att revidera avtalet från 2001 avseende stöd till industrisamarbete inom försvarsmaterielområdet. Försvarsministrarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige undertecknade det omarbetade nordiska avtalet i Sverige den 10 mars 2015. Där konstateras det att staterna enligt egen prövning kan förbinda sig till bilagor som gäller de olika substansområdena i huvudavtalet och då träder varje bilaga i kraft endast mellan de stater som har godkänt den.

Bilagan om försörjningsberedskap är till sin karaktär ett fördrag där det avtalas om arrangemangen för, utvecklandet av och praktiska åtgärder försörjningsberedskapen, bland annat på vilket sätt och under vilka förutsättningar parterna kan begära och få försörjningsberedskapsstöd av varandra. Produkttäckningen är rätt generell och utsträcker sig till varor och tjänster som behövs för försvarsändamål. Bilagan främjar försörjningsberedskapen inom försvarsbranschen mellan Finland, Norge och Sverige och lämpar sig väl för att främja det nordiska försvarssamarbetet. Meningen är att samarbetsmöjligheterna inom försvarsmaterielområdet ska utnyttjas så effektivt som möjligt och onödiga överlappningar undvikas. Avtalsarrangemanget ger ramar för samarbetet. Genom det huvudavtal som undertecknades 2015 lät man vissa bestämmelser i det gamla avtalet från 2001 fortsatt vara i kraft. De upphävs nu genom detta bilageavtal. Eftersom Danmark inte är part i bilageavtalet ingår det i propositionen ett förslag till ändringslag genom vilken de bestämmelser som hör till området för lagstiftning i huvudavtalet ändras så att de förblir i kraft endast i förhållande till Danmark.

Bilagan träder i kraft den trettionde dagen efter den dag då depositariestaten Norge har tagit emot det sista ratifikations-, godkännande- eller godtagandeinstrumentet. Lagen om sättande i kraft av bilagan avses träda i kraft samtidigt som bilagan träder i kraft för Finlands del, vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet. Lagen om ändring av 1 och 3 § i lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige avseende stöd till industrisamarbete på försvarsmaterielområdet avses också träda i kraft samtidigt som bilagan.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Begreppet försörjningsberedskap

Med försörjningsberedskap avses i avtalet (s. 9) tryggnad och leverans av försvarsmateriel, materiel och tjänster för en bilageparts försvarsändamål i fredstid, vid kriser och i krigstid, inbegripet riskreducerande åtgärder och leveranser för att undvika knapphet. Begreppet försörjningsberedskap i avtalet avviker från begreppet försörjningsberedskap i lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen (1390/1992). Utskottet erfar att begreppet bland annat används inom EU-samarbetet och till exempel inom ramen för Nato med något varierande innehåll.

Betänkande FsUB 1/2020 rd

Militär försörjningsberedskap är ett underbegrepp som avser de åtgärder avseende försörjningsberedskap som syftar till att säkra produktion, produktionskapacitet, tjänster och infrastruktur som är nödvändiga särskilt för försvaret.

Finlands nationella förmåga att upprätthålla vapensystem

Finska staten upprätthåller och stöder genom behövliga åtgärder den kritiska finländska försvarsindustrin med anknytning till de viktigaste nationella säkerhetsintressena, den tillhörande kompetensen och serviceproduktionen. I samverkan med Försörjningsberedskapscentralen upprätthåller försvarförvaltningen produktionskapaciteten för den viktigaste krigstida materielen, såsom krut till artilleriet och annan ammunition, och de nödvändiga beredskapslagren till stöd för försvaret. Utskottet anser det vara viktigt att det i regeringsprogrammet står att livscykelhanteringen av sprängämnen i regel ordnas som Försvarsmaktens egen produktion för att säkerställa försörjningsberedskapen.

Trots teknik och kompetens av hög standard har vår egen försvarsindustri begränsad kapacitet och många viktiga vapensystem måste köpas av andra länder. Utskottet framhåller att Finland självt måste ha den industriella och teknologiska kompetens som behövs för att ha de kritiska vapensystemen i drift så att de kan användas självständigt under alla omständigheter. Med avseende på den militära försörjningsberedskapen är det nödvändigt att Försvarsmakten har kapacitet för reparation av skador på och underhåll av flygvapnets multifunktionella jaktplan och marinens korvetter under materielens hela livscykel.

Vikten av internationellt samarbete

Utskottet konstaterar att Finland har utvecklat sin försörjningsberedskap långsiktigt och målmedvetet i årtionden på ett sätt som är unikt på EU-nivå. I dagens värld räcker det inte enbart med arrangemang för försörjningsberedskapen som vidtas med nationella resurser, utan det vill till att man tillsammans med centrala partner skapar arrangemang kring försörjningsberedskapen genom vilka de nationella säkerhetsåtgärderna kan stödjas och kompletteras. I 2017 års försvarsredogörelse konstateras det att internationellt fördjupande av materialsamarbetet fortgår de nordiska länderna emellan, med Europeiska unionen och Nato samt bilateralt.

Utskottet konstaterar att det nordiska samarbetet och försörjningsberedskapen inom sektorn för försvarsmateriel har långa och välfungerande traditioner. Sverige och Norge som Finlands grannländer är viktiga aktörer med tanke på försörjningsberedskapen. Mot denna bakgrund fördjupar och förbättrar den aktuella propositionen det redan välfungerande samarbetet i fråga om försörjningsberedskap mellan Finland, Sverige och Norge och möjliggör också ett närmare försvarsindustriellt samarbete. Utskottet anser det vara viktigt att också Danmark ansluter sig till avtalet i ett senare skede.

Övrigt

Utskottet föreslår en teknisk ändring i ikraftträdandebestämmelsen i lagförslag 2.

Betänkande FsUB 1/2020 rd

FÖRSLAG TILL BESLUT

Försvarsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner avtalet i proposition RP 92/2019 rd.

Riksdagen godkänner lagförslag 1 i proposition RP 92/2019 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 2 i proposition RP 92/2019 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om bilagan om försörjningsberedskap mellan regeringarna i Finland, Norge och Sverige till avtalet mellan regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige om samarbete på försvarsmaterielområdet

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i den i Visby den 9 april 2019 mellan Republiken Finlands regering, Konungariket Sveriges regering och Konungariket Norges regering ingångna bilagan om försörjningsberedskap till avtalet mellan regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige om samarbete på försvarsmaterielområdet ska gälla som lag, sådana som Finland har förbundit sig till dem.

2 §

Bestämmelser om sättande i kraft av de bestämmelser i överenskommelsen som inte hör till området för lagstiftningen utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 §

Bestämmelser om ikraftträdandet av denna lag utfärdas genom förordning av statsrådet.

2.

Lag

om ändring av 1 och 3 § i lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige avseende stöd till industrisamarbete på försvarsmaterielområdet

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige avseende stöd till industrisamarbete på försvarsmaterielområdet (384/2002) 1 och 3 §, sådana de lyder i lag 141/2017, som följer:

1 §

Av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det i Åbo den 9 juni 2001 mellan Kungariket Danmark, Republiken Finland, Kungariket Norge och Kungariket Sverige ingångna avtalet avseende stöd till industrisamarbete på försvarsmaterielområdet gäller artikel 2 i förhållande till Danmark som lag sådan Finland har förbundit sig till den.

3 §

Bestämmelser om ikraftträdandet av denna lag utfärdas genom förordning av statsrådet.

Denna lag träder i kraft den 20.

Betänkande FsUB 1/2020 rd

Helsingfors 19.2.2020

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Ilkka Kanerva saml
vice ordförande Jari Ronkainen saf
medlem Anders Adlercreutz sv
medlem Atte Harjanne gröna
medlem Hanna Holopainen gröna
medlem Eeva Kalli cent
medlem Mika Kari sd
medlem Tuomas Kettunen cent
medlem Kimmo Kiljunen sd
medlem Jukka Kopra saml
medlem Joonas Könttä cent
medlem Markus Mustajärvi vänst
medlem Juha Mäenpää saf
medlem Veijo Niemi saf
medlem Erkki Tuomioja sd.

Sekreterare var

utskottsråd Heikki Savola.